

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: J. B., nar. ....
bytem .....
zastoupen obecným zmocněncem J. B., nar. dne .....
bytem .....

proti
žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
se sídlem Na Poříčním právu 1, 128 00 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 10. 2019, č. j. MPSV-2019/209764-917,
sp. zn. SZ/MSPV-2019/188828-911,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 18. 10. 2019, č. j. MPSV-2019/209764-917, sp. zn. SZ/MPSV-2019/188828-911, a rozhodnutí Úřadu práce ČR – krajská pobočka pro hl. m. Prahu ze dne 23. 8. 2019, č. j. 30668/2019/AAF, sp. zn. UP/119461/2018/HN, se *ruší* a věc se *vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je *povinen* zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 900 Kč do 30 (třiceti) dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce J. B., bytem .....

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Úřad práce odňal žalobci příspěvek na živobytí. Žalobce podle něj znemožnil provedení šetření v místě jeho bydliště. Úřad práce kvůli tomu nemohl ověřit podmínky pro nárok na tuto dávku. Žalovaný tyto závěry posvětil. Žalobce však namítá, že je prakticky bezdomovcem. Místo jeho skutečného pobytu se často mění. O řešení v součinnosti s úřadem práce se přitom pokoušel. Krajský soud proto musel posoudit, zda tu byly podmínky pro odnětí příspěvku na živobytí z důvodů, pro které tak správní orgány učinily.

II. Rozhodnutí žalovaného a související skutkové okolnosti věci

2. Žalobce od září 2018 pobíral příspěvek na živobytí podle § 21 a násl. zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi („zákon o pomoci v hmotné nouzi“). Je opakovaně v evidenci uchazečů o zaměstnání. Žádný příjem neprokazuje. Při podání žádosti o tuto dávku pomoci v hmotné nouzi uvedl, že je osobou bez přístřeší. Ubytování, které užívá, je krátkodobého charakteru. Mění se ze dne na den. Tuto skutečnost Úřad práce ČR – krajská pobočka pro hl. m. Prahu („úřad práce“) každý měsíc před výplatou dávky hmotné nouze ověřoval.
3. Před výplatou říjnové dávky v roce 2018 žalobce prohlásil, že se zdržuje po známých a kamarádech, mj. v chatové oblasti Rounek na Jihlavsku. Tuto skutečnost potvrdil i před výplatou listopadové dávky. Před výplatou prosincové dávky se na kontaktní pracoviště úřadu práce nedostavil. Zaslal úřadu práce čestné prohlášení, že je nadále v evidenci uchazečů o zaměstnání a v listopadu 2018 neměl žádný příjem. Změnu týkající se skutečného pobytu neohlásil. Úřad práce mu proto dávku v prosinci 2018 vyplatil. V lednu 2019 se žalobce opět na kontaktní pracoviště úřadu práce nedostavil. Skutečnosti rozhodné pro výplatu lednové dávky neosvědčil. Ani písemně. Úřad práce ho proto vyzval, aby doložil skutečnosti rozhodné pro výplatu dávky. V reakci na to žalobce opět úřadu práce zaslal prohlášení, že v prosinci 2018 a lednu 2019 neměl žádné příjmy. Zároveň zaslal výpis z účtu za tyto měsíce. Veškerá komunikace mezi žalobcem a úřadem práce probíhala skrze datové schránky.
4. Dne 7. 2. 2019 se žalobce osobně dostavil na kontaktní pracoviště. Podle úřadu práce v žádném případě nepůsobil jako klasická osoba bez přístřeší. Byl umytý a čistě oblečený. Úřad práce nabyl pochybnosti, zda žalobce je osobou bez přístřeší. Před vyhodnocením lednové a únorové dávky příspěvku na živobytí ho proto vyzval, aby aktualizoval formulář „Informace o užívaném bytu“. Dříve totiž uváděl, že se zdržuje v chatové oblasti obce Rounek u Jihlavy u příbuzných a známých. Žalobce výzvu odmítl splnit. Do uvedeného tiskopisu své odmítnutí zapsal. Dodal, že spí pod mostem či po kamarádech. Jejich jména a adresy odmítl uvést. Odvolával se na ochranu osobních údajů. Úřad práce proto téhož dne do datové schránky žalobce zaslal výzvu, aby se dostavil k úřednímu jednání za účelem vyplnění formuláře „Informace o uvedeném bytu“. Měl uvést adresu pobytu kvůli provedení šetření v místě a prošetření okruhu společně posuzovaných osob spolu s majetkovými poměry.
5. Dne 11. 2. 2019 žalobce zaslal úřadu reakci na výzvu. Spojil s ní žádost o poskytnutí doplatku na bydlení. Místo svého faktického pobytu, kde by úřad práce mohl provést šetření, neuvedl. Dne 1. 3. 2019 proto úřad práce rozhodl o odnětí příspěvku na živobytí. Žalovaný však toto rozhodnutí zrušil z procesních důvodů

(absence řádného zahájení správního řízení a oznámení o něm). Věc úřadu práce vrátil k dalšímu řízení. Úřad práce nato vyzval žalobce, aby se dostavil k jednání a aby doložil nové důkazní prostředky, zejména adresu skutečného pobytu. Žalobce zareagoval vyjádřením ze dne 25. 6. 2019. Uvedl, že žádné stabilní místo pobytu nemá a využívá příležitostná krátkodobá přístřeší. *Jako řešení navrhl, že pokud mu úřad práce sdělí předem datum šetření, tak by uvedl konkrétně místo, kde se v daný termín zdržuje.*

6. Úřad práce ovšem na tuto nabídku nijak nezareagoval. A rozhodnutím ze dne 23. 8. 2019, č. j. 30668/2019/AAF, sp. zn. UP/119461/2018/HN („rozhodnutí úřadu práce“), žalobci odňal příspěvek na živobytí k 1. 1. 2019. Rozhodnutí založil na tom, že žalobce neuvedl místo svého faktického pobytu, kde by úřad práce mohl provést šetření za účelem ověření sociálních a majetkových poměrů včetně okruhu společně posuzovaných osob. Podle úřadu práce žalobce provedení šetření žalobce tímto postupem znemožnil. Vznikly tak důvody pro odnětí dávky pomoci v hmotné nouzi podle § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
7. Žalobce se odvolal. Namítal, že nemohl úřadu práce sdělit místo svého faktického pobytu, kde se dlouhodobě zdržuje. Takové místo neexistuje. Žalobce využívá krátkodobých příležitostí k přenocování díky dobročinnosti jiných osob. Pokud takové příležitosti na sebe nenavazují, využívá k přespání i jiné možnosti (jeskyně či v dobrém počasí viadukty mostů). Žalobce vysvětloval úřadu práce, že k těmto krátkodobým přístřeším nemá smlouvy. Nemohl tam přijímat návštěvy. Ke změnám docházelo ze dne na den. *Proto žalobce učinil vstřícný krok a ve své reakci ze dne 25. 6. 2019 nabídl úřadu práce, že by šetření mohlo proběhnout, pokud by mu sdělil termín tohoto šetření.* Úřad práce to neakceptoval. Žalobce od počátku roku 2019 žádal, aby mu úřad práce pomohl s obstaráním ubytování. Je fakticky bezdomovec. Jeho žádosti však nevedly k žádnému hmatatelnému výsledku. Odkazy na možnost požádat o příspěvek na bydlení nic neřeší. Žalobce by na něj nedosáhl. Nemá finance na splnění předpokladů pro jeho přiznání. Žalobce v odvolání také zmínil, že úřad práce má jasno, kde se žalobce zdržuje. Nikdy neuváděl jako místo svého pobytu konkrétní adresu v Rounku, ke které nemá žádný vztah.
8. Žalovaný ovšem svým rozhodnutím ze dne 18. 10. 2019, č. j. MPSV-2019/209764-917-1, sp. zn. SZ/MSPV-2019/188828-911 („rozhodnutí žalovaného“) potvrdil rozhodnutí úřadu práce a zamítl odvolání žalobce. Uvedl, že nelze přisvědčit námítce žalobce o nemožnosti sdělit místo, kde se zdržuje, protože k tomuto místu nemá právní titul k užívání, jako je nájemní nebo podnájemní smlouva. Obecně právní titul k bytu nebo obývanému prostoru musí sdělit každý žadatel. Pokud právní titul neexistuje, je také třeba místo sdělit pro určení okruhu společně posuzovaných osob a určení dalšího postupu správního orgánu při zjišťování stavu věci.
9. Žalovaný konstatoval, že žalobce nechce uvádět, kde se fakticky zdržuje a znemožňuje tak provést šetření úřadu práce, aby mohl vyhodnotit jeho sociální situaci a pomoci mu. Jak z podání žalobce vyplývá, neplní povinnosti. Jen se domáhá svých práv a žádá vyplacení dávek, aniž by prokázal spolupráci s úřadem práce. Vzhledem k neobjasnění, zda žalobce skutečně nemá přístřeší, nelze vyhodnotit nárok na výplatu příspěvku na živobytí. Nelze totiž ověřit skutečný stav věci. Žalobce znemožnil provedení šetření. Neosvědčil tedy skutečnosti

rozhodné pro nárok na příspěvek na živobytí [§ 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi]. Proto bylo namístě mu jej odejmout. Žalovaný pak žalobci poradil, jak postupovat při hledání samostatného bydlení.

III. Žaloba

10. Žalovaný podle žalobce nevzal v úvahu, že žádné místo či byt na základě jakéhokoliv právního titulu dlouhodobě neužívá. Žalovaný vykládá zákon o pomoci v hmotné nouzi formalisticky. Neuvedl ani, podle jakého zákona měl pracovník úřadu práce provést kontrolu sociálních poměrů žalobce v užívaném obytném prostoru, pokud k němu žalobce nemá smlouvou zaručenou kontrolu a přístup. Návštěva pracovníka úřadu práce by se bez souhlasu majitele nemovitosti nemohla uskutečnit.
11. Žalobce také dodává, že bezdomovcem může být i čistě upravený člověk. Relevantní právní úprava neřeší bezdomovectví dostatečně. Žalobce při všech návštěvách předcházejících rozhodnutí úřadu práce informoval jeho referenty, že nemá trvalé přístřeší. Uváděl vždy místo svého faktického přístřeší, platného k datu návštěvy na úřadu práce. Často je měnil. Proto nemohl uvést adresu přístřeší, které bude užívat v delším časovém úseku než jeden den.
12. Úřad práce v záležitosti zisku trvalého bydlení nijak nepomohl ani neporadil. Veškerá komunikace se týkala jen umožnění kontroly bytu žalobce. Žalovaný při hodnocení věci žalobce vyšel ze subjektivního pohledu úřadu práce, který jen podle vzhledu vyhodnotil, že žalobce není bezdomovcem. *Žalobce v žalobě zdůraznil, že není pravdou, že by se nesnažil o řešení v součinnosti s úřadem práce.* Byl to naopak úřad práce, kdo žádné řešení nenabídl.

IV. Vyjádření žalovaného

13. Žalovaný stručně shrnul, že podle zákona o pomoci v hmotné nouzi žadatel o dávku musí osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku. Pokud žadatel znemožní provedení sociálního šetření, lze mu dávku odejmout. Úřad práce opakovaně vyzýval žalobce ke sdělení a doložení skutečností potřebných pro vyhodnocení jeho nároku na příspěvek. Zejména k uvedení adresy skutečného pobytu. Žalobce jim nevyhověl a příslušné podklady nedoložil. Bylo to ovšem nezbytné pro posouzení nároku na dávku.

V. Replika žalobce

14. Žalobce v replice na vyjádření žalovaného uvedl, že žalovaný opětovně použil výklad, který nebere v úvahu, že žalobce doložil překážky hodné zřetele při plnění požadavku úřadu práce, aby doložil faktické místo pobytu. Takový postup nelze spravedlivě uplatnit v případě žalobce. Nemá sjednaný nájem bytu, nebydlí u osoby blízké a místo jeho pobytu se často mění, protože je fakticky bezdomovcem.

VI. Dosavadní průběh věci ve správním soudnictví a jednání před krajským soudem

15. Krajský soud žalobce osvobodil od soudních poplatků. Žalobce poté podal námitku podjatosti vůči samosoudkyni, která měla podle rozvrhu práce pro rok 2019 o věci rozhodnout. Nejvyšší správní soud ovšem svým usnesením ze dne 20. 3. 2020, č. j. Nao 29/2020-35, rozhodl, že samosoudkyně z rozhodování o věci není

vyloučena. Následně však tak jako tak došlo ke změně ve složení soudu. Zmíněná samosoudkyně ke dni 31. 12. 2020 skončila ve funkci z důvodů podle § 94 písm. a) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. V souladu s platným rozvrhem práce krajského soudu pro rok 2021 byla proto tato věc přidělena novému samosoudci.

16. Dne 24. 2. 2021 se u krajského soudu konalo jednání. Žalovaný se z jednání omluvil. Zástupce žalobce shrnul stanovisko ve věci. Krajský soud poté rekapituloval obsah spisu. Nad jeho rámec provedl coby listiny: 1) normativní instrukci žalovaného č. 19/2013 o postupu při vykonávání sociálního šetření v rámci řízení o dávkách nepojistných sociálních systémů („normativní instrukce“; on-line dostupná zde: <https://bit.ly/3knR9XF>); 2) instrukci žalovaného č. 19/2016 o minimálním standardu rozsahu sociální práce na Úřadu práce České republiky v kontextu zákona o pomoci v hmotné nouzi („instrukce č. č. 19/2016“; on-line dostupná zde: <https://bit.ly/3pG448u>); a 3) zprávu veřejné ochránkyně práv ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 5137/2016/VOP („zpráva ochránkyně“; on-line dostupná zde: <https://bit.ly/3k8TOEB>). Z těchto listin vyplývá, že v praxi dochází ke sjednávání si termínu sociálního šetření či šetření na místě podle § 63 zákona o pomoci v hmotné nouzi (blíže viz bod 22 níže). Po závěrečném návrhu žalobce a krátkém přerušení krajský soud vyhlásil rozsudek.

VII. Posouzení věci krajským soudem

17. Žaloba splňuje podmínky své přípustnosti. Podala ji oprávněná osoba v zákonné lhůtě. Krajský soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.
18. Žaloba je *důvodná*.
19. Jádrem věci je hledání odpovědi na otázku, zda žalobce naplnil předpoklady pro odnětí příspěvku na živobytí, protože *znemožnil provedení šetření* k ověření skutečností rozhodných pro nárok na příspěvek na živobytí [§ 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi], a *neosvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek na živobytí* [§ 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi]. Je současně třeba vycházet z toho, že po žadateli o dávku pomoci v hmotné nouzi lze spravedlivě požadovat, aby poskytl správním orgánům potřebnou součinnost při ověřování jeho sociálních a majetkových poměrů, mj. aby jim umožnil provést sociální šetření ve svém obydlí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 11. 2020, č. j. 4 Ads 184/2020-59). *Podle krajského soudu ovšem žalobce provedení sociálního šetření neznemožnil. Jak žalobce namítá v žalobě, o řešení v součinnosti s úřadem práce se snažil.* V průběhu správního řízení opravdu chtěl provedení šetření umožnit. Nabízenou součinnost ovšem správní orgány žalobci nereflektovaly.
20. Zcela konkrétně se tato věc se v očích krajského soudu láme na dění na konci června 2019. Žalobce tehdy nabídl úřadu práce možnost dohodnout se na termínu šetření. Ve sjednaný den by se na určitém konkrétním místě zdržoval. Úřad práce ovšem tento jeho vstřícný krok nevzal v potaz. Jen formálně konstatoval, že žalobce opět neuvedl místo svého faktického pobytu. *Podle krajského soudu přitom šlo o konstruktivní návrh, jak celou věc v konkrétních okolnostech tohoto případu řešit.* Úřad práce i žalovaný na něj ovšem věcně nikdy nezareagovali, jak se nabízelo. Pokud by si úřad práce se žalobcem tento konkrétní termín sjednal, nic by podle

všeho nebránilo provedení šetření. Úřad práce by tak mohl ověřit skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek na živobytí ve smyslu § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi. A žalobce by je tímto způsobem mohl osvědčit, jak žádá § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi.

21. Krajský soud při hodnocení, zda lze podobným způsobem řešit proveditelnost šetření a sjednat si předem jeho termín, bral v potaz možnost zneužití podobného postupu. V den šetření by totiž žadatel o dávku pomoci v hmotné nouzi vždy mohl zkoumané místo „upravit“, aby podpořil důvodnost své žádosti. Konkrétně se tedy krajský soud zabýval tím, zda by i šetření podle § 63 zákona o pomoci v hmotné nouzi neměla mít hlavně „namátkovou“ povahu, jako je tomu například u daňových kontrol (viz stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2011, sp. zn. Pl. ÚS-st. 33/11). Pokud by tomu tak bylo, pak by se krajský soud na snahu žalobce o řešení díval jinak. A nevyhovění jeho návrhu z konce června 2019 by nemuselo mít pro rozhodnutí správních orgánů negativní následky.
22. Sjednávání si termínu šetření ve věci nároku na příspěvek na živobytí je ovšem v praxi běžné, jak plyne z listin provedených při jednání soudu. Podle normativní instrukce si lze sjednat termín sociálního šetření se žadatelem a jemu blízkými osobami předem. Normativní instrukce dodává, že vždy alespoň jedno šetření musí proběhnout touto formou. Dávku nelze odejmout po opakovaném nezastižení žadatele, aniž by proběhlo předem sjednané šetření (viz části 2. a 3. na str. 4 normativní instrukce). Podle instrukce č. 19/2016, na níž lze obdobně i v této věci odkázat, pracovníci Úřadu práce musejí dojednat s klientem termín šetření v místě předem, pokud jej minimálně dvakrát nezastihnou při neohlášeném šetření (viz část III. D. 2 na str. 10 instrukce č. 19/2016). Sjednávání si termínu šetření podle zákona o pomoci v hmotné nouzi a z toho plynoucí hodnocení součinnosti žadatele, resp. postupu Úřadu práce, který na nabídky sjednání si termínu nereaguje, popisuje i zpráva ochránkyně [srov. také sborník stanovisek veřejného ochránce práv „*Dávky pomoci v hmotné nouzi*“ (Kancelář veřejného ochránce práv. Brno: Wolters Kluwer, 2017, s. 108)].
23. Ona námatkovost, která je možná například u zmíněných daňových kontrol, tedy u šetření podle zákona o pomoci v hmotné nouzi nehraje takovou roli. Naopak se doporučuje (či dokonce interně ukládá), aby si tam, kde se to nabízí pro účely meritorního rozhodnutí o dávce pomoci v hmotné nouzi, úřad práce se žadatelem termín šetření pokusil sjednat. Až při selhání tohoto postupu by se dalo dovozovat, že žadatel opravdu provedení šetření podle § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi znemožňuje. Zde pokus o sjednání si termínu šetření selhal. Ovšem z důvodu na straně úřadu práce, nikoliv na straně žalobce.
24. Pokud tedy žalobce neuváděl na výzvy úřadu práce své místo skutečného pobytu a vysvětloval to svým praktickým bezdomovectvím, resp. častou změnou místa, kde pobývá a přespává, *jeví se krajskému soudu jako rozumné, pokud nabídl úřadu práce, aby si termín šetření předem domluvili*. Jak již krajský soud zmínil výše, úřad práce díky tomu mohl získat poznatky o reálné podobě života žalobce. A žalobce by měl účinnou příležitost osvědčit skutečnosti rozhodné pro rozhodnutí o příspěvku na živobytí. Z hlediska hledání spravedlivé rovnováhy mezi všemi zájmy střetávajícími se v této věci by to v jejích konkrétních okolnostech bylo přiměřené řešení.

25. Úřad práce ovšem zvolil nevhodně formalistický přístup. Na daný návrh žalobce, jak situaci řešit, vůbec nijak věcně nezareagoval. A zkrátka poté ve svém rozhodnutí konstatoval, že žalobce opět neuvedl místo svého skutečného pobytu, čímž znemožnil provedení šetření a ověření skutečností rozhodných pro posouzení nároku na příspěvek na živobytí. *Žalobce se tedy nedověděl, proč úřad práce jeho nabídku na sjednání si termínu šetření nevyslyšel.* Nadnesl toto téma i v odvolání proti rozhodnutí úřadu práce. Žalovaný ovšem taktéž ve svém rozhodnutí k této konkrétní odvolací námitce nic neuvedl. *Od obou správních orgánů tedy žalobce nedostal odpověď na to, proč se rozhodly nevydat jím konstruktivně nabízenou cestou.* Za všech těchto okolností krajský soud nemohl dojít k závěru, že by to byl žalobce, kdo znemožnil provedení šetření k ověření skutečností rozhodných pro nárok na příspěvek na živobytí. Rozhodnutí úřadu práce i žalovaného stojí na opačném závěru. Proto nemohla obstát.
26. Oběma správním orgánům lze obecně vytknout, jak rozložily mezi sebe a žalobce odpovědnost za zjištění skutkového stavu, na jehož základě by poté správní orgány rozhodly. Z postojů obou správních orgánů v této věci by se mohlo zdát, že je § 49 odst. 1 a § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi zbavují povinnosti zjistit skutečný stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti podle § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Jakoby se důkazní povinnosti plně přenášely na žalobce. Tak tomu ovšem samozřejmě není (viz např. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 6. 2016, č. j. 20 Ad 53/2015-26, bod 15). To platí obzvláště v situacích, ve kterých správní orgán pojme určité pochybnosti o tvrzeních účastníka řízení. Má-li na ně správní orgán jiný názor, měl by to být (při absenci výslovné zákonné úpravy o opaku, jako je tomu např. ve výše zmíněných daňových věcech) zásadně on, kdo jej prokáže.
27. Krajský soud tím míří na hodnocení úřadu práce, které vedlo k jeho pochybnostem, zda je žalobce osobou bez přístřeší. Podle úřadu práce totiž žalobce „v žádném případě nepůsobil jako klasická osoba bez přístřeší, byl umytý, čistě oblečený.“ *Předsudečnou představu, že osobou bez domova může být jen osoba nemytá a špinavě oblečená musí krajský odmítnout.* Naopak přeci odpovídá běžnému chodu věcí, pokud se žalobce před návštěvou úřadu práce náležitě upravil. Od podobných závěrů, jako učinil úřad práce v této věci, je jen velmi blízko k použití předsudků i vůči dalším skupinám osob vymezeným na základě jiných kritérií zakázaného odlišného zacházení [srov. § 2 odst. 3 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)]. Krajský soud proto upřímně doufá, že jde jen o ojedinělost, která není v praxi úřadu práce běžná. Je však zjevné, že v této věci šlo o jeden z hlavních zdrojů pochyb úřadu práce, které vyústily v jeho nedůvěru vůči tvrzením žalobce, jež zřejmě měla za následek i to, že zakryl oči před dobře míněnou nabídkou žalobce na sjednání si termínu šetření.
28. Krajský soud závěrem shrnuje, že úřad práce a po něm žalovaný neposoudily věc správně, pokud dospěly k závěru, že žalobce znemožnil provedení šetření k ověření skutečností rozhodných pro nárok na příspěvek na živobytí [§ 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi], a neosvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek na živobytí [§ 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi]. *Žalobce důvodně namítá, že se pokoušel hledat řešení v součinnosti s úřadem práce.*

Chtěl si s ním s ohledem na specifické okolnosti jeho sociální situace sjednat termín šetření, aby tím umožnil úřadu práce ověřit skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek na živobytí. Proto nelze uzavřít, že by provedení tohoto šetření znemožňoval a nesnažil se tak osvědčit okolnosti rozhodné pro jeho nárok na příspěvek na živobytí. Odnětí příspěvku na živobytí na základě dvou výše citovaných ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi proto nesplňovalo své zákonné předpoklady.

29. V dalším řízení tedy úřad práce bude muset vyjít z právě shrnutého právního názoru, podle kterého tu nebyly ke dni vydání rozhodnutí žalovaného podmínky pro odnětí příspěvku na živobytí. *Nabízí se nyní, aby účastníci řízení postupovali v oboustranné součinnosti směřující k praktickému ověření skutečností rozhodných pro nárok na příspěvek na živobytí.* Ideálně na základě šetření podle § 63 zákona o pomoci v hmotné nouzi, jehož termín si sjednají. Či za použití jiných zákonem předvídaných nástrojů zjištění skutkového stavu, na jehož základě bude možné bez důvodných pochybností meritorně rozhodnout o dané dávce pomoci v hmotné nouzi.

VIII. Závěr a náklady řízení

30. Krajský soud pro nezákonnost ve smyslu § 78 odst. 2 s. ř. s. rozhodnutí žalovaného zrušil. Svou povahu stejnými vadami trpělo i rozhodnutí úřadu práce. Krajský soud se proto rozhodl postupovat podle § 78 odst. 3 s. ř. s. a rozhodnutí úřadu práce zrušil také. Věc pak vrátil žalovanému k dalšímu řízení, jak stanoví § 78 odst. 4 s. ř. s. V dalším řízení úřad práce váže právní názor krajského soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
31. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci jako úspěšnému účastníku řízení vzniklo právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému. Žalobce byl osvobozen od soudních poplatků. Ale zastupoval jej obecný zmocněnec. Žalobci tak vznikly náklady jeho zastoupení. V této věci přitom podle krajského soudu nelze vyjít z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2015, č. j. 6 As 135/2015-79 (č. 3344/2016 Sb. NSS), který se týká procesně nezastoupených navrhovatelů (žalobců) ve správním soudnictví. Žalobce zástupce měl, byť nešlo o „profesionálního zástupce“ ve smyslu § 137 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád („o. s. ř.“), ale obecného zmocněnce. Podle krajského soudu zde proto lze skrze § 64 s. ř. s. použít § 151 odst. 3 o. s. ř. a vyhlášku č. 254/2015 Sb., o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu („vyhláška“). Podle vyhlášky ostatně náklady zastoupení obecným zmocněncem navrhovatelům (žalobcům) přiznává i Nejvyšší správní soud (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2020, č. j. 10 As 197/2019-46, bod 34). Při jednání zástupce žalobce uplatnil nárok na náhradu nákladů řízení za tři úkony [nespecifikoval je, ale ze spisu jasně plyne, že minimálně podal písemné podání ve věci samé, připravoval se na účast na jednání a účastnil se jednání před soudem ve smyslu § 1 odst. 3 písm. a), b) a c) vyhlášky]. V souladu s § 151 odst. 3 o. s. ř. a § 2 odst. 3 vyhlášky proto krajský soud žalobci přiznal 3 x 300 Kč, celkově tedy 900 Kč. Tuto částku musí žalovaný uhradit k rukám zástupce žalobce, pana J. B., nar. dne ....., bytem .....

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 24. února 2021

Martin Kopa, v. r.
samosoudce